

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1712

Q. 249. Quas sententias sequi debeat Confessarius. Et universim, an debeat potius esse benignus quàm rigidus cum pœnitentibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42433

se accusat de acceptato duello pro salvando honore suo, an, si iterum esset in eadem aut simili occasione, adhuc veller acceptare: item sartor vel alius mechanicus, qui confitetur se die festo serviliter laborasse, ne lucrum amitteret, an, si rediret similis occasio, iterum laboraret &c.

Q. 249. Quas sententias sequi debeat Confessarius. Et universim, an debeat potius esse benignus quam rigidus cum pœnitentibus. R. §. 1. Confessarius tenetur sequi eas sententias, quæ sunt, imprimis pro valore Sacramenti, uti constat ex dictis l. 6. p. 1. à n. 104. Deinde, quæ sunt pro majori utilitate pœnitentis, agit enim vices Christi, qui hoc Sacramentum instituit eo fine, ut proficit pœnitentibus. Præterea si possit, debet sequi tutiores, nam sine justa causa velle se aut pœnitentem exponere periculo erroris, quantumvis materialis, est imprudentia: unde si pœnitens ostendat se paratum ad sequendum id, quod est probabilius vel tutius, tenetur Confessarius, per se loquendo, eum dirigere secundum opiniones probabiliores & tutiores. Quomodo autem Confessarius possit aut debeat aliquando se accommodare opinioni pœnitentis, dixi l. 1. à n. 443. potestque videri *aversa* hic q. 16. f. 12. qui in omnibus consentit.

§. 2. Non potest universaliter determinari, utraque opiniones, benignæ an rigidæ, hic & nunc fructuosius teneantur, sed attendendum est ad circumstantias, prudentia enim dicat, ut utar probabili & minus rigida, ubi non videtur profutura rigidior: E contra ut utar rigidâ, ubi sine incommodo fieri potest, secundum jam dicta. Et præscindendo ab opinione rigidior
vel

1737.

1738.

vel benigniore, si poenitens velit dirigi secundum opinionem suam probabilem, & Confessarius sit in opposita quamvis probabilior, Confessarius tenetur eum post audita peccata absolvere, ut ostendi l. 1. à n. 443. pro qua sententia *Vindex Gobati* ad prob. 26. nominatim & adductis locis refert 65. graves Authores, cum enim sit dispositus, positam confessionem habet jus ad absolutionem, ergo.

1739. §. 3. Rigidiore sententiae non ideo semper sunt veriores, nam plurimae rigidae damnatae sunt inter Bajanas, & inter alias proscrip-tas ab *Alex. VIII.* damnatae autem ab *Alex. VII.* & *Innocent. XI.* non debent dici benignae sed laxae, secundum dicta à n. 1708.

1740. §. 4. Quamvis, per se loquendo, tutius & melius sit operari hoc, quod volunt rigidae sententiae, attamen periculosius est asserere obligationem operandi secundum rigidas, aut semper velle tanquam ex obligatione secundum has operari, ut dixi l. 1. n. 475. & pluribus evincit *Vindex Gob.* p. 1. obs. 4. à n. 10., sic sententia benigna dicit licere moderatè vinum bibere extra mensam in die jejunii, rigida dicit non licere, patet autem passim plura peccata oriri, si opinio rigida teneatur, quam si benigna, nam per benignam homines aliqui reddentur minùs boni sed nullus malus, Econtrà per rigidam aliqui reddentur meliores sed plurimi mali, quia spectatà fragilitate humana, crebris occasionibus, proclivitate ad bibendum, plurimi bibent & legem existimatam transgredientur. Unde qui universaliter urgere volèr ubique sententias rigidas, ille se & alios exponet periculis proximis innumerorum peccato.

peccatorum, tenendum enim erit esse obligationem statim pœnitendi post peccatum: repetendas esse Horas canonicas, si cum distractione lectæ sint: peccari mortaliter, si in mortali recitentur Horæ; Similiter si die festo in mortali assistatur Missæ: confitendas esse omnes circumstantias aggravantes: peccatorē quantumcunque contritum teneri ante ministratorem cujusvis Sacramenti confiteri: dolorem sufficientem pro confessione debere esse non tantum prædominantem sed etiam diuturnum & intensissimum: tot dolores eliciendos, quot confiteris peccata: omnia opera faciendæ esse ex motivo charitatis erga Deum super omnia dilectum: conjuges debere abstinere ab usu Matrimonii diebus processionis, jejuniorum, Dominicis, Sabbatis, tribus noctibus ante Communionem &c. Et hoc est imponere iugum super cervices hominum, quod neque Patres nostri neque nos portare potuimus, Act. 15. suntque tales similes exploratoribus Num. 13. qui exaggerantes difficultatem vincendi gigantæum populum Palæstinæ, terruerunt Israëlitas & propè coniecissent in desperationem. Manifestum etiam est per talia religionem nostram reddi intolerabilem, & Sacramenta odiosissima: Hinc Gerson De vita spirit. p. 3. lect. 4. coroll. 10. ait. Fit, ut per tales assertiones publicas nimis duras, generales & strictas, præsertim in non certissimis, nequaquam eruantur homines à luto peccatorum, sed in illud profundius, quia desperatius, immergantur. Et quod pessimum est, Rigorismus ille semper crescit, uti rectè expendit Francol. in Cler. Rom. p. 2. d. 10. n. 25. sicque fit, ut Sacramenta paulatim reddantur moraliter impossibilia:

bilia: unde possumus sic argumentari, Christus instituit Sacramenta eâ intentione, ut à fidelibus pro omni tempore susciperentur, ergo noluit illa, quæ justè deterrent ab illis hoc tempore suscipiendis, atqui praxis Rigoristarum justè deterret ab illis hoc tempore suscipiendis, uti ex dictis patet, ergo.

1741. §. 5. In praxi debet Confessarius potius esse benignus quàm rigidus cum pœnitentibus, nam 1. Apost. ad Galatas 6. monet, *Fratres, etsi præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans teipsum, ne & tu tenteris.* 2. Ostendit n. 1256. ex mente S. Chrys. S. Th. Gerson. Trist. & aliorum, facilius esse Deo rationem reddere de benignitate quàm de rigore. 3. Sapientissimi viri quos refert *Francol. De discipl. pœn. toto l. 3.*, inter quos sunt SS. *Anton. De Padua, Raym. De Pennaf. Th. Scot. Nic. Tolentinas, Capistranus*, &c. fuerunt benignissimi. *B. Humbertus Dominicanorum Generalis*, quem *Bzovius* ad annum 1274. à sanctitate & prudentia plurimum commendat, in glossa prologi constit. sui Ordinis litt. I. dicit, quòd fructus animarum impediri soleat per nimiam austeritatem in consiliis & opinionibus, terrentur enim ex hoc homines in tantum, ut salutem negligant: idcirco relaxanda est, quantum fieri potest, austeritas, & agendum est benignè cum hominibus, quia sic melius trahuntur ad salutem, cum sententiæ mitiores tenentur. Hæc referunt & approbant ex eodem Ordine *Nider* in *Consol. timoratz consc. c. 11. & Mercorus p. 3. a. 9.* Similiter *S. Greg. Naz. orat. 26.* circa finem hortatur Sacerdotem, ut cum pœnitente leniter & humanè agat, neque ut durus & rigidus Me-

dicit.

dicus. Similiter S. Petrus Damiani serm. 58. Confessarius habeat in voluntate compati, & nitatur aliquid detrudere severitati, imitans dulcedinem Domini. S. Odilo Abbas fuit in Sacramento Pœnitentiæ administrando summè mansuetus, & se ideo reprehendentibus dicebat, Etiam si damnandus sim, malo tamen de divina misericordia quàm ex duritia & crudelitate damnari. Ribaden. in Flore SS. p. 2. die 1. Januarii. Petrus Blesensis l. De pœn. & satisf. sub finem ait, Christus peccatorem blandè suscipit, tu peccator quàm præsumptione eum despicias & repellis? vis sub certis finibus limitare misericordiam Dei, cujus misericordiæ non est finis: paterfamilias largus est, & avarus est dispensator. Quid scis, si jam lachrymis & contritione mundatus est? liberatus est fortè ipso proposito confitendi. 4. Leges tam Canonice quàm Civiles volunt in dubiis benigniora esse sequenda, uti retuli l. 1. n. 596. & 826. quia nempe id convenit bono communi ad impedienda peccata, L. 18. ff. De legibus, Benignius leges interpretandæ sunt, quò voluntas earum conservetur. Idem passim consulunt SS. PP. & Doctores, S. Antonin. 1. p. summæ tit. 13. c. 20. de consc. Reg. 7. Inter duram & benignam circa præcepta sententiam, benigna est potius cæteris paribus interpretatio facienda. S. Bernard. Senens. Tom. 1. fer. 2. post Dominic Quinquag. serm. 3. a. 2. c. 1. in fine, Secundum Scotum & Hostiensem, quando sunt diversa jura & opiniones, quæ tamen non sunt contra Deum & bonos mores, cæteris paribus humanior præferenda est. Scriptura ipsa Ezech. 34. v. 4. impropertat istis severis Pastoribus populi, Cum austeritate imperabatis eis. Ratio autem est, quia severitas confidentiam impedit, & facit, ut pœnitens multa reticeat, potius vo-

lens conscientiam vulneratam retinere, quam Confessarii acerbiter sustinere. Speciatim benignè agendum esse cum omni peccatore eique disposito statim dandam esse absolutionem, dicunt *Nav. Med. Lop. Tol. Polanc. Sayr. Grass. Suar. Rodriq. Côn. Regin. Laym. Bonac. Lug. Candid. Jo. à S. Th. Avers. Mald. Merc. Sylv. Ysamb. Abell.* quorum locos & verba refert *Francol. De Discip. pœn. l. 3. c. 7.* Intellige ordinariè propter dicenda à n. 1764.

Obji. 1. Deus non recepit *Adamum & Evam* in gratiam, nisi post fletus & labores plurimum sæculorum: Nec *Achabum* 3. Reg. 21. 27. nisi postquam operuit cilicio carnem suam jejunavitque & dormivit in sacco: Nec *Ninivitas* Jonæ 3. 6. nisi postquam etiam Rex indutus est sacco & sedit in cinere. Hoc innuit *Apostolus* ad *Hebr. 6.* Impossibile, id est, valde difficile esse eos renovari ad pœnitentiam, qui post *Baptismum* lapsi sunt: Hinc *Trid. sess. 14. c. 2.* ait, *Per Sacramentum Pœnitentiæ sine magnis nostris fletibus & laboribus, divinâ id exigente justitiâ, pervenire nequaquam possumus.* Similiter loquuntur *SS. PP. B. 1.* Si argumentum valet, ergo qui post *Baptismum* incidit in primum peccatum cogitationis, non potest statim absolvi: Item non erit satis, sincerè dolere, confiteri & per *Indulgentias* satisfacere pro pœnis, quod est contra commune iudicium *Ecclesiæ.* & illud *Ezech. 33. v. 12.* *Impietas impij non nocebit ei, in quacumque die conversus fuerit ab impietate sua.* Aliter quoque factum est in *David,* *Petro,* filio prodigo & aliis innumeris. *B. 2.* *Adam,* testibus *August. Iren. Tertull.* apud *Suar.* De opere 6. dierum l. 4. c. 9. n. 8. statim aut paulò post justificatus est: Similiter *Achabo* & *Ni-*

niri.

nivitis statim condonata est culpa. *Apostolus secundum S. Chryf. S. Ambr. S. Th. 3 p. q. 84. a. 10.* ad 1. tantum vult peccatorem non posse renovari per iterationem Baptismi. *Trid. & SS PP.* tantum dicunt sine istis non posse perveniri ad plenam condonationem culpæ & pœnæ. Et speciatim Patres communiter pro concione dabant admonitiones ad perpetuam pœnitentiam, non volentes esse de necessitate Sacramenti, sed de utilitate fidelium.

Instabis 1. SS. Th. De Villa-nova, Carolus Borrom. Salesius, Xaverius tenuerunt rigorem in Sacramento pœnitentiæ. R. Tenuerunt, ubi circumstantiæ suadebant: de cætero discretam eorum benignitatem legere potes apud Francof. d. 8. in Cler. Rom.

Inst. 2. Quid Ecclesiam Domini hodie perdit, nisi Confessariorum & Pastorum blandiens adulatio, leniens demulcensque assentatio? inquit S. Th. De Villa-nova fer. 6. post Domin. 4. Quadrag. R. Ibidem explicat, de quibus loquatur: Hæc, inquit, contra quosdam Confessarios nostri temporis piè impios & impiè pios dicta sint, qui ne confitentem aliquantisper contristent, illum in sua nequitia manere permittunt: At quantum melius esset ad modicum contristare, quam æternum damnare? Loquitur ergo de illis, qui ex respectu humano tacent & quærunt placere pœnitentibus, non arguentes quando & quomodo deberent.

Obj. 2. Benignitas illa non est secundum antiquos canones. R. Canones antiqui, saltem aliqui, non erant præcepta, sed directiones: nec erant omnes pro tota Ecclesia, nec pro semper, uti constat ex dictis à n. 1254. Sicuti medicine in arte determinatæ, non omnibus competunt sed variandæ

variandæ sunt secundum arbitrium Medici, non propriam voluntatem sequentis sed scientiam medicinæ, ita poenæ satisfactoriæ in Canone determinatæ non competunt omnibus, sed variandæ sunt secundum arbitrium Sacerdotis divino instinctu regulatum, S. Th. in supplem. q. 18. a. 4. Et Hugo de S. Victore L. 2. De Sacram. p. 2. c. 12. Etiam si aliis temporibus aliquando non ita fuisse, & nunc aliter esse, quàm fuit, demonstraretur, non tamen cogitare debemus, quasi levitate aliqua factum sit, ut nunc aliter teneatur & aliter institutum sit, quàm fuit, sed quòd tunc oportebat & ita salubre fuit, ut sic teneretur & sic juberetur, nunc autem alia esse tempora, & aliud esse congruum sit necessarium salutis humanæ. Videri potest etiam Francol. p. 2. d. 7. in Cler. Rom.

Inst. Saltem consuli deberent Concilia, SS. PP. & Antiquitas, nec esset procedendum ex opinionationibus recentium Theologorum. Re. Hoc solum esse l. 1. à n. 461. ubi ostendi non posse ex Conciliis & PP. resolvi omnes casus, uti doctè ostendit etiam *Abelly* in defensione recentium Casistarum, cujus compendium tradit *Francol.* De Discipl. poenit. l. 3. c. 7. §. 25. nam SS. PP. ordinariè tantùm in genere loquuntur, v. g. in genere reprehendunt choreas: è contrà sæpe opus est, cum Recentioribus considerare objecta secundùm naturam suam, item secundùm varias circumstantias, quibus hinc & nunc substant, nam nemo dicet, nunquam licitum esse saltare, ergo utiliter & necessariò consulendi sunt recentes Theologi bene distinguentes ista. Contra illos, qui ad sola antiqua attendunt, rectè dicit *Ludov. Granat.* l. 2. Ducis peccat. p. 2. *In æstimandis rebus non semper ad antiquitatem est respiciendum, multa namque....*

que. .... quæ optima, non ita pridem inventa sunt:
Hinc non omne, quod antiquum est, eâ solâ ra-
tione est optimum.

Obj. 3. Qui sequitur benignas opiniones, 1743.
non sequitur tutiores, ergo exponit Sacramen-
tum periculo nullitatis. R. n. conseq. quando
enim Confessarius prudenter judicat pœni-
tentem esse rite dispositum, certum est posse
absolvi, & sic absolvunt viri sanctissimi & pru-
dentissimi; estque illa praxis Ecclesiæ, quæ fa-
cit certitudinem moralem.

Obj. 4. Illa praxis benigna facit, ut pœni-
tentes hinc non satisfaciunt pro pœnis pecca-
torum, longè diutiùs ardeant in Purgatorio.
R. n. aff. nam apud benignos sæpius suscipiun-
tur Sacramenta, & cum illis sæpius obtinentur
Indulgentiæ, hæc autem sunt media meliora &
certiora satisfaciendi pro pœnis.

Inst. 1. Saltem ista praxis benignior facit, ut
opera pœnitentiæ, quibus hinc majus meritum
& major in cœlo gloria responderet, multùm
negligantur. R. Merita illa compensantur per
majores gratias ex opere operato causatas per
frequentiora Sacramenta, gratis autem illis
majoribus respondebit major gloria. Adde,
quòd plures jam ad pœnitentiam adducantur
& salventur, qui rigore olim deterriti mane-
bant impœnitentes aut desperabant, uti testan-
tur Concilia apud *Francol.* in Cler. Rom. p. 2.
d. 11. n. 5.

Inst. 2. Utiliorem fuisse rigorem, probavit
experientia, nam tum minùs dominabantur
scelera in Clero & populo. R. Oppositum evi-
denter ostendit *Francol.* à n. 8. quamvis enim
rigor fori externi, quo etiam inviti astringi-
mur,

mur, sæpe profit, non ita rigor fori interni, quod fideles subterfugere possunt, & ad quod soli voluntarii accedunt. Ex dictis,

1744. *Colliges.* Rigorem sic esse temperandum, ut non degeneret in laxitatem, uti etiam notavi l. 1. n. 510. Rectè S. Bonav. Tom. 7. l. 2. comp. Theol. verit. c. 52. Cavenda est conscientia nimis larga & nimis stricta, nam prima generat præsumptionem, secunda desperationem: item prima dicit sæpe malum bonum, secunda è contra bonum malum: item prima sæpe salvat damnandum, secunda è contra damnat salvandum.

1745. *Q. 250.* Quid notandum sit circa obligationem & modum interrogandi pœnitentem. Bz. seqq. §. 1. Confessarius tenetur aliquando interrogare pœnitentem, Mag. S. Th. Nav. Suar. Aversa q. 16. s. 11. Tann. d. 6. q. 7. n. 95. Sto2 l. 2. n. 101. & alii communissimè contra Med. Sot. Henric. Vasq. Sa, qui putant non teneri interrogare eum, qui se examinavit, nisi quando cederet in detrimentum tertii; quod etiam Lohm. putat probabile; sed puto esse improbabile, & Castrop. pu. 19. §. 2. n. 3. meritò dicit oppositum sibi esse certum, nam Cap. Omnis 12. De pœn. & remiss. dicitur, Sacerdos sit discretus &c. diligenter inquirens & peccatoris circumstantias & peccati. Idem probat ex variis Conc. Tann. n. 96. Ratio autem est clara, quia Confessarius, 1. est Judex, ergo debet cognoscere causam sive peccata omnia, quæ pœnitens tenetur ejus sententiæ subijcere, sæpe autem, si non interroget & adjuvet, non cognoscer omnia, quia pœnitens nescit explicare species nec addere numerum, ergo. 2. Est Doctor, ergo tenetur etiam hinc pœnitentem instruere, ut prout obligatur, peccata enarret: 3. Est